

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE***

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 782.1:781.68(043)

BUSUIOC TATIANA

**PARTICULARITĂȚILE INTERPRETĂRII PARTIDELOR
FEMININE CENTRALE ÎN OPERELE VERISTE DIN
PERSPECTIVA TEATRULUI LIRIC CONTEMPORAN**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Chișinău, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Conducător științific:

Svetlana Badrajan, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **Victoria Melnic, președinte**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
2. **Svetlana Badrajan, conducător de doctorat**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
3. **Victor Ghilaș, referent oficial**, doctor habilitat în studiul artelor, conferențiar cercetător, Institutul Patrimoniului cultural
4. **Gheorghe Mustea**, academician, profesor universitar, Artist al poporului, prim dirijor și director artistic al Orchestrei Simfonice Naționale a companiei „Teleradio-Moldova”
5. **Ecaterina Gîrbu, referent oficial**, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
6. **Diana Bunea, secretar științific**, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Susținerea va avea loc la data de 15 iunie, 2023, ora 14.30, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 87, sala 52). Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 august 1989, 78A), biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 87, sala de lectură) și pe paginile web ale ANACEC (www.cnaa.md) și AMTAP (<https://amtap.md>).

Secretar științific al Comisiei
de susținere publică a tezei de doctorat:

Bunea Diana, dr. în studiul artelor, conf. univ.

Conducător științific:

Svetlana Badrajan, dr. în studiul artelor, prof. univ.

Autor:

Tatiana Busuioc

© Busuioc Tatiana, 2023

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. În viața culturală contemporană se produc mai multe genuri de spectacole muzical-dramatice precum: baletul clasic și modern, opera cu diversele ei categorii – clasică, dramă romantică, veristă, impresionistă, expresionistă, națională, rock ș.a., opereta și musical-ul, spectacolul multimedia ș.a. Fiecare montare scenică tinde a fi originală, unică în felul ei, impresionantă, incitantă pentru public, să capteze atenția acestuia. Ea apelează în acest sens la tehnologiile moderne, idei novatoare, chiar extravagante ale scenografiei, regiei, interpretării, preluarea de elemente specifice altor forme de artă cum ar fi cinematografia, luminismul ș.a. Teatrul de operă contemporan nu este o excepție. El urmează în fond două direcții: pe de o parte continuă tradiția marilor școli de operă europene cu montarea spectacolelor așa cum au fost gândite de autori, pe de alta, se produce o asimilare creativă de elementele moderne, o revizuire nu numai regizorală ori scenografică a spectacolelor, dar și a interpretării muzicale, tratării personajelor și a dramaturgiei lucrării.

Începând cu ultimele decenii ale secolului XX, observăm, având în vedere opinia lui Carmen Chelaru cu referire la cântărețul de operă, „transformarea soliștilor din virtuozii ai cântului, în actori cântăreți” și „cerința unor calități fizice pentru interpreții de pe scenă” [4, p.191]. Astfel, la fel ca și în alte arte, teatrul liric își caută o nouă imagine, generând modalități de expresie inovatoare. Una dintre acestea este desființarea hotarelor dintre arta academică și cea de masă. Ca rezultat se dezvoltă entități artistice hibride, ce oferă posibilitatea reinterpretării valorilor operistice. Preferințele unui public eterogen, care înclină spre divertisment, la fel determină căutarea de noi formule ale spectacolului liric și creării personajelor. Acesta (spectacolul) iese din spațiul edificiilor teatrale, fiind prezentat de multe ori în aer liber, în contexte mediatice naturale, precum lac, stradă, uzină, ruine ș.a., și adunând un număr impunător de spectatori, asemenea concertelor pop-rock.

Se știe că, din a doua jumătate a secolului al XX-lea, dezvoltarea tehnologiei a marcat, având repercusiuni cardinale, majoritatea sferelor de activitate a oamenilor. Aceste transformări, metamorfoze, s-au produs și în cadrul diferitor elemente și expresii de cultură și artă. Mai mult decât atât, tehnologiile digitale au creat o formă nouă de cultură – cultura digitală, ce influențează puternic artele scenice, inclusiv teatrul liric. Care vor fi consecințele acestor transformări, se va constata în timp, dar în prezent există deja opinii contradictorii referitoare la fenomenele ce au loc în cadrul spectacolului de operă. Spre exemplu, în lucrarea sa *Criza operei? Studiu de hermeneutică muzicală* tenorul Ion Piso susține că „oricât ar fi de specială, de deosebită, vremea noastră nu poate fi situată prea mult în afara normalității” [11, p.393]. Având o bogată experiență în sfera teatrului de operă, cântărețul întreabă „dacă este posibil ca această cultură modernă să degradeze capodoperele

muzicii lirice, care prin statutul lor sunt predestinate tezaurului cultural-spiritual al lumii civilizate, artă ce întrece cu mult granițele europene, leagănul unde ea s-a născut și s-a dezvoltat” [11, p. 393].

Încă o opinie este exprimată de Mihaela-Silvia Roșca, care semnalează unele aspecte legate de transmiterea televizată, cinematografică a spectacolului de operă, subliniind: „Există și impedimente legate de activitatea unor impresari artistici și regizori din zilele noastre care, datorită miopiei, lăcomiei sau inculturii muzicale, forțează artiștii tineri să abordeze roluri dificile înainte de a se maturiza din punct de vedere tehnic-interpretativ, neconforme cu calibrul lor vocal. De asemenea, trebuie să ținem cont că astăzi opera este influențată mai mult de producția teatrală, ceea ce are ca rezultat o anume supraștiință a regizorilor comparativ cu cea a dirijorilor și a directorilor muzicali în ceea ce privește producția operistică propriu-zisă a teatrelor de operă, cât și a distribuirii interpreților în roluri. Astfel, cântăreții sunt selectați mai mult după aspectul fizic decât după tipul de voce, deși se cunoaște faptul că mulți dintre interpreții spinto și dramatici au o constituție mai masivă decât a celor cu voci lejere sau lirice. Marilyn Horne spunea pe bună dreptate că «voci mari ies din corpuri mari». Aspectul vizual compromite în mod gradual valoarea muzicală tradițională și transmisiunile video concurează la această tendință” [16, p.858].

Astfel, studierea proceselor ce au loc astăzi în sfera spectacolului de operă **este importantă și actuală**. Ea ne va permite să privim de pe poziții contemporane acest fenomen artistic, să formulăm, să propunem unele idei și soluții, care vor contribui la conturarea unei noi viziuni asupra spectacolului liric, a tratării personajelor și interpretării partidelor vocale, fără a diminua valoarea artistică, etică și estetică a acestora.

Ne-am axat în cercetarea realizată pe opera veristă proiectată în contemporaneitate. Curent artistic de la sfârșitul secolului al XIX-lea, începutului secolului XX, verismul muzical se manifestă plenar anume în sfera teatrului liric. Totodată subiectele majorității operelor veriste pot fi calificate ca atemporale, adică evenimentele ce sunt prezentate se pot produce în orice perioadă istorică. De aceea ea (opera veristă) poate fi supusă unor reinterpretări creative și calitative, regândită sub aspect regizoral, scenografic și interpretativ, fără a-i știrbi sau distorsiona conceptul componistic inițial, sensibilizând și antrenând, în rezultat, un public contemporan mai larg și diferit ca vârstă, ocupație, interese. Aceasta va contribui la plasarea operei ca gen de artă în vizorul popularității și preferințelor spectatorului de astăzi. Operele veriste *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, *Pagliacci* de Ruggero Leoncavallo, *Manon Lescaut*, *La Bohème*, *Tosca*, *Madame Butterfly* și *Turandot* de Giacomo Puccini, *Adrienne Lecouvreur* de Francesco Cilea constituie fondul de aur al culturii muzicale universale, prezente în repertoriul activ al teatrelor din întreaga

lume. Unele din acestea sunt montate periodic pe scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* din Chișinău¹.

Rolurile feminine au o importanță majoră în dramaturgia muzicală a operelor veriste, iar melodia vocală se deosebește printr-o complexitate aparte, contribuind la sublinierea momentelor de maximă tensiune dramatică. Interpretarea partidelor feminine din operele veriste este o provocare serioasă pentru cântărețe, deoarece necesită nu doar abilități vocale, ci și experiență actricească. Fenomenul dat presupune o cercetare intradisciplinară. o cercetare intradisciplinară. Dacă despre operă ca gen muzical există suficientă literatură de specialitate, atunci referitor la abordarea spectacolului liric în contemporaneitate vom atesta o informație modestă. Iar lipsa unor studii fundamentale, ce ar trata particularitățile interpretării partidelor feminine în operele veriste din perspectiva teatrului liric contemporan, este încă un motiv care a determinat necesitatea elaborării acestei teze.

Am luat ca **obiect de studiu** interpretarea partidelor feminine în spectacolul contemporan de operă veristă, cercetarea aprofundată a fenomenului și prezentarea practică a unui nou concept de spectacol operistic: cea mai reprezentativă pentru verism operă – *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni și, evident, rolul personajului principal feminin – Santuzza.

Scopul cercetării rezidă în identificarea mecanismelor și tehnicilor interpretative moderne în teatrul liric, a diferitor modele de realizare a rolurilor feminine centrale în operele veriste și crearea unui personaj feminin central, integru și dinamic, într-un spectacol contemporan de operă veristă – *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni. Scopul trasat a condiționat următoarele obiective:

1. Delimitarea trăsăturilor caracteristice operei veriste prin prisma elementului vocal;
2. Studiarea personajelor feminine în contextul ideatic și muzical al operelor veriste;
3. Evidențierea vocalistelor consacrate în rolurile feminine centrale din operele veriste și sublinierea particularităților interpretative specifice;
4. Determinarea unor modele regizorale contemporane ale operei *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni;
5. Analiza tratării interpretative a partidei feminine centrale din opera *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni montată la Teatrul Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* pe 03 aprilie 2022 cu Tatiana Busuioc (autoarea tezei) în rolul Santuzzei.

Noutatea și originalitatea științifico-practică. Lucrarea își propune să completeze un spațiu nestudiat în muzicologia națională, legat de fenomenele contemporane ce se produc în teatrul liric. Ea se axează pe concepte teoretice fundamentale ale științei muzicale cu aprofundare a

¹ Ne referim la *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, *Pagliacci* de Ruggero Leoncavallo, *La Bohème*, *Tosca*, *Madame Butterfly* de Giacomo Puccini, *Adrienne Lecouvreur* de Francesco Cilea ș.a.

componentei practice, care constă în prezentarea scenică a unui nou model de spectacol de operă prin prisma contemporaneității. Spectacolul *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni pus în scena Teatrului Național de Operă și Balet Maria Bieșu cu autoarea tezei – Tatiana Busuioc, în rolul feminin principal Santuzza, a îmbinat armonios viziuni moderne de scenografie, mișcare scenică, joc actoricesc, costume, dramaturgie, interpretare vocală, valorificând astfel rezultatele cercetării teoretice. Opera veristă *Cavalleria rusticana* într-o nouă viziune scenică a fost o premieră absolută pentru arta muzicală din Republica Moldova.

Baza teoretică și metodologică. Pentru o analiză riguroasă și cunoașterea aprofundată a cadrului de manifestare a noilor tendințe în spectacolul de operă, identificarea elementelor ce vor sta la baza unei montări operistice de dimensiune contemporană, au fost consultate diferite surse ce tratează un spectru larg de subiecte: istoria și teoria muzicii, teatru muzical, regie și scenografie, interpretare vocală, actorie ș.a.

Astfel pentru a cunoaște principiile esteticii veriste, compozitorii care le-au promovat și le-au valorificat în creația lor, a contextului social-istoric al fenomenului studiat, au fost consultate lucrările semnate de C. Gurban *Giacomo Puccini – La Bohème. Mimì-prototip al eroinei tragice veriste* (5), A. Pascu *Opera Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni și verismul muzical* (10), L. Podoleanu *Verdi și Puccini sau teatrul muzical italian și drumul său de la tradiție la modernitate* (12), C. Sandu *Stilemele verismului în evoluția operei moderne* (19), G. Sbîrcea *Giacomo Puccini* (20), H. C. Schönberg *Viețile marilor compozitori* (21), G. Pașcu și M. Botocan *Verismul Italian* (23), O. Левашова *Пуччини и его современники* (30)², И. Нестьев *Джакомо Пуччини. Очерк жизни и творчества* (31)³ O. Колоди *Оперный веризм и Пуччини*⁴ (29) ș.a.

Teatrul liric are o istorie bogată, reflectată în diferite cercetări științifice și articole de popularitate. Fiecare dintre acestea ne oferă informații valoroase pentru a înțelege și a sistematiza procesele ce au loc în sfera spectacolului de operă în contemporaneitate, ne referim la autorii A. Buga, C. Sârbu *4 secole de teatru muzical* (1), N. Negrea *Cartea spectatorului de operă* (9), I. Piso *Criza Operei? Studiu de hermeneutică muzicală* (11), S.-D. Pop *Teatrul muzical. Reflexii structurale și stilistice* (14), D. Popovici *Introducere în opera contemporană* (15), M.-S. Roșca *Teze și antiteze în teatrul de operă contemporan* (16), E. Акулов. *Оперная музыка и сценическое действие* (27)⁵, Б. Ярустовский *Очерки по драматургии оперы XX века* (33)⁶ etc.

Aspecte legate de interpretarea vocală, unul din mecanismele primare ale spectacolului de operă, au fost reflectate în baza unei sinteze de informație, ce se conține în lucrările: *Concepte*

²O. Levașova *Puccini și contemporanii lui*

³I. Nestiev *Giacomo Puccini Eseu despre viață și creație*

⁴O. Kolody *Verismul operistic și Puccini*

⁵E. Aculov *Muzica de operă și acțiunea scenică*

⁶B. Iarustovschii *Eseuri despre dramaturgia operei secolului XX*

interpretative în muzica vocală a secolului XX – A. Burlui (2), *Arta vocală și evoluția spirituală* – S. Calos (3), *Ghid de interpretare și ornamentare vocală* – Cl. Pop (13), *Culoare și expresivitate în genul de operă și lied a secolului XX* – A. Rusu (17), *Incursiune în istoria artei cântului și a esteticii vocale (Canto - istorie, tehnică, expresie). Privire asupra metodelor de artă a cântului* – S. Voinea (25), *Tehnica și virtuozitatea solistică. Condiții necesare interpretării vocale* – A. Rusu (18), *О произношении в пении* – Л.И. Астрова (28)⁷ ș.a.

Pornind de la faptul că opera este o sinteză dintre muzică și teatru, spectacolul liric contemporan determină cântărețul să fie și actor. De aceea am considerat necesar consultarea și a unor surse bibliografice consacrate particularităților jocului actoricesc, de regie și scenografie în teatrul liric, cum ar fi A. Mija *Estetica artei actorului* (8), N. Negrea *Cartea spectatorului de operă* (9), Fl. Zamfirescu *Actorie sau magie* (26) etc.

Ca fundament teoretic în analiza materialului muzical au servit studiile: V. Herman *Aspecte și perspective ale înnoirii limbajului muzical* (30), *Limbajul muzical verist* (6), L. Vasiliu *Articularea și dramaturgia formei muzicale în epoca modernă* (22), В. Холопова *Формы музыкальных произведений* (32)⁸ ș.a.

Un filon informațional l-au constituit dicționarele și enciclopediile, atât cu caracter general, cât și specific muzical-teatral. Valoroase au fost ideile preluate din surse electronice, materiale video de pe You Tube cu spectacole de opere veriste în diferite montări și interpretări. Un rol important în realizarea scopului propus în raport cu proiectul artistic l-a avut experiența personală a autoarei ca solistă-vocalistă.

Metodologia cercetări realizate cuprinde diverse metode precum cea istorică, observația și descrierea, inducția și deducția, analiza și sinteza ș.a. Se știe că metodologia științifică se concretizează într-o serie de metode utilizate în diferite științe, care, în funcție de domeniul de cercetare, obțin implementare specifică. Una dintre cele mai simple metode utilizate în stadiul inițial al studiului nostru a fost observația. Am aplicat această metodă la urmărirea și sistematizarea ulterioară a proceselor, metamorfozelor ce se produc în cadrul spectacolului de operă în prezent, deoarece această metodă constă în observarea metodică focalizată a unui anumit subiect, proces sau fenomen. Ea implică o declarație a faptelor ca atare: modul în care acestea apar într-un mediu firesc. Este mai ușor să observăm procesul care are loc acum în fața ochilor noștri. Prin observarea prezentului, putem studia trecutul pe baza documentelor istorice, dovezi ale contemporanilor. Principalele cerințe de observare sunt obiectivitatea acestuia, precum și capacitatea de a verifica datele obținute prin observații suplimentare sau alte metode de cercetare științifică. Alături de

⁷ L.I. Aстрова *Despre pronunție în cânt*

⁸ V. Holopova *Forma creațiilor muzicale*

metoda observației a fost folosită descrierea. În mare parte, această metodă a fost utilă la cunoașterea diferitelor detalii legate de spectacolul de operă, interpretare vocală, la evidențierea vocalistelor consacrate în repertoriul cărora am descoperit roluri din opere veriste, prezentarea acestora.

Prin descriere, afișăm conținutul. Prin urmare, descrierea include atât de multe aspecte, încât subiectul descris să iasă în evidență printre altele și să poată fi recunoscut. Unele descrieri, în afară de caracteristicile distinctive, pot conține caracteristici comune între aceste obiecte și alte obiecte (înrudite). Pe baza descrierii, se poate face ulterior o sistematizare. Orice obiect, fenomen, proces trebuie descris pentru a trece la nivelul următor al cercetării. Metoda istorică ne-a ajutat să sistematizăm și să înțelegem fenomene și evenimente legate de opera veristă și spectacolul liric sub aspect diacronic.

O altă metodă științifică, pe care am utilizat-o în procesul de studiu, este inducția. Ea ne-a ajutat să realizăm trecerea de la premise particulare la concluzii generale, bazându-ne pe o analiză a conexiunilor și a relațiilor esențiale dintre fenomene. Opusul inducției este deducția, care am aplicat-o la crearea unei noi viziuni a personajului concret feminin din opera *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni. Adică, am mers de la general la particular. O metodă fundamentală în cercetarea realizată a fost cea istorică. Proiecția diacronică ne-a permis tratarea din perspectivă istorică a fenomenelor legate de spectacolul de operă și particularitățile verismului muzical.

Metoda analizei, ce se bazează pe disecarea întregului pe elemente și studierea acestora în succesiunea logică a conexiunilor, interferențelor, dar și a sintezei, care implică constituirea întregului și alături de celelalte metode de cercetare a stat la baza studierii partidei Santuzzei într-o nouă versiune interpretativă și formularea concluziilor.

Valoarea aplicativă a lucrării. Materialele cercetării de tip analitic și practic, ce reflectă o viziune de ansamblu asupra modalităților de tratare a personajului feminin verist prin prisma noilor tendințe ale spectacolului modern de operă, pot fi aplicate la studierea fenomenului în raport cu alte tipuri ale genului de operă. Ele sunt utile și pentru cursurile didactice *Canto academic, Istoria artei vocale, Măiestria de operă, Istoria muzicii universale*.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Teza de doctor a fost discutată la ședințele Comisiei de îndrumare în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* a AMTAP, în Comisia de susținere preliminară din 12 aprilie 2023, proces verbal nr.1, fiind recomandată pentru susținere. Rezultatele științifice au fost implementate prin comunicările prezentate la conferințele științifice naționale și internaționale din anii 2015-2022, în șapte articole științifice, patru teze, în cadrul manifestărilor organizate conform Proiectului științific din AMTAP *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate* (2015-2019) și a

Proiectului științific instituțional al AMTAP *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* (2021). De asemenea, rezultatele cercetării teoretice au fost reflectate în două recitaluri, un spectacol de operă *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni și un șir de concerte prezentate în Republica Moldova și peste hotarele ei.

Componenta practică a tezei de doctorat a fost realizată în cadrul a două recitaluri și un spectacol de operă veristă *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, montat pe 03 aprilie 2022 la Teatrul Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* cu autoarea tezei în rolul feminin central – Santuzza. Recitalurile au inclus arii și alte genuri vocale din repertoriul compozitorilor veriști, demonstrând diferite modalități de tratare ideatică și aplicare a tehnicilor vocale în transmiterea unui conținut muzical-literar. Spectacolul *Cavalleria rusticana* încununează cercetarea realizată, demonstrând noile posibilități de creare a unui personaj feminin verist prin prisma viziunilor operistice contemporane.

Componenta teoretică se structurează pe o introducere, adnotare în trei limbi – română, engleză și rusă, două capitole, concluzii și recomandări, lista bibliografică cu 93 de surse.

Cuvinte-cheie: operă veristă, teatru liric contemporan, eroină centrală, partidă vocală, joc actoricesc, interpretare vocală, *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, Santuzza.

CONȚINUTUL TEZEI

În introducere sunt expuse și argumentate: actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea conceptului artistic, baza teoretică și metodologică, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul conținutului tezei.

Capitolul 1. *Operele veriste prin prisma elementului vocal* are două subcapitole: 1.1. *Considerații generale cu referire la verismul muzical* și 1.2. *Personajele feminine în contextul ideatic și muzical al operelor veriste*. În subcapitolul întâi sunt punctate caracteristicile de bază ale verismului muzical, sunt evidențiați compozitorii care au promovat acest curent și creațiile reprezentative ale acestora. Opera emblematică a verismului italian este considerată *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni. În contextul dat au fost remarcate particularitățile distincte ale operelor veriste, care deschid perspectiva reinterpretării moderne, adaptării la alte condiții sociale, alte culturi etnice, posibilități tehnice, la cerințele contemporane față de spectacolul liric și interpretării vocale operistice. O particularitate fundamentală a operei veriste este subiectul axat pe povești reale cu oameni simpli și preferința pentru personaje feminine în centru evenimentelor. Acest fapt a determinat specificul limbajului muzical, tratării orchestrei, a partidei vocale și a reprezentării scenice.

În subcapitolul doi (1.2.) au fost studiate eroinele feminine în contextul ideatic și muzical al operelor veriste, dezvăluind mecanismele creării unor personaje integre, cu caracter, fie prin redarea plenară a acțiunilor nemijlocite ale acestora pe parcursul desfășurării evenimentelor, fie prin sesizarea și transmiterea, în mare parte, în dezvoltare, a stărilor psihologice și emoționale profunde prin intermediul discursului muzical. În pofida finalității tragice, aceste personaje feminine întruchipează particularitățile specifice eroinei veriste.

În urma analizei subiectelor abordate în capitol, conchidem:

- Curentul verist a adus în teatrul muzical la confluența secolelor XIX-XX subiecte clar definite: preferința pentru coloritul local, evenimente violente, triste, nemiloase din viața reală a oamenilor simpli, cadru emoțional de zi cu zi, pasiuni și trăiri puternice, care duc la un final tragic;
- Verismul muzical reflectă, pe de o parte, ideile formulate în domeniul literaturii, pe de altă parte cele existente în formă latentă, ca premise, în operele compozitorilor precursori, în special francezi și italieni, în mare parte, din secolul al XIX-lea; ne referim la G. Verdi și G. Bizet;
- Printre reprezentanții verismului de operă se numără P. Mascagni, R. Leoncavallo, A. Catalani, Um. Giordano, Fr. Cilea și, în mare parte, G. Puccini. Primele lucrări operistice veriste sunt considerate *Cavalleria rusticana* de P. Mascagni (1888) și *Pagliacci* de R. Leoncavallo (1892);
- Opera veristă promovează un erou nou – contemporan, purtător de viziune reală asupra lumii și relațiilor umane, o personalitate cu individualitate, trăsături și mentalitate națională;
- Structura operei din mai multe acte, scene, numere cu pauze și antracte, nu mai poate satisface principiile promovate de verism. Se produce o revizuire a arhitectonicii tipice de operă (chiar dacă unele lucrări veriste păstrează trei-patru acte), componentele căreia sunt combinate, concentrate și plasate într-un singur flux de conținut muzical-poetic. În aceste condiții se formează un model relativ independent al operei – opera cu o structură predominant într-un act sau două;
- Desfășurarea rapidă a evenimentelor și cu o mare intensitate, creează un caleidoscop al acestora, anticipând montajul cinematografic. Subliniem eficacitatea situațiilor teatrale, o percepție fină a scenei, hipertensiunea scenelor culminante, precum și utilizarea textului prozaic în locul celui poetic;
- Tendințele realiste, actualizarea conținutului ideatic al operei, afectează în mod inevitabil materialul muzical utilizat de compozitori în caracterizarea personajelor, în crearea dramaturgiei muzicale, pentru care este specifică dezvoltarea integră, plenară, simfonică, utilizarea leitmotivelor, abandonarea rolului activ al corului (cu unele excepții: *Cavalleria rusticana* de P. Mascagni, *Madama Butterfly* de G. Puccini), aplicarea nemijlocită a armoniei, timbrurilor instrumentale la colorarea execuției vocale, legătura limbajului muzical cu speciile populare;

- În canto, alături de ariile cantilene, a fost introdus pe larg *arioso*, dinamic și comprimat, care predomină în structura operei, de asemenea aria de tip monolog extins, momente legate de recitare, îmbogățindu-se, astfel, sfera recitativ-declamatorie.

- Dacă în *belcanto* italian de la mijlocul secolului al XVII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea principala cerință a fost cantilena, cântul de performanță, legătura dintre cele două părți ale procesului de canto – frumusețea vocii și plenitudinea semantică a intonației, la veriști, deși recitativul și recitarea nu reflectă specificitatea muzicală atât de viu ca și cântarea, fiind mai strâns legate de sursa verbală, stilul vocal extrem de expresiv, care a primit cea mai înaltă reflectare în „ariile de plâns”, devine predominant. Este preferat un sunet vocal temperamental, viu, realist și pasional, ceea ce creează anumite dificultăți în interpretarea partidelor vocale;

- Verismul operistic a determinat necesitatea de a șlefui cântarea în ansamblu al personajelor, rolul lor (al ansamblurilor) crește semnificativ, devenind „noduri de sudură” în dramaturgia muzicală.

- Partidele vocale și orchestrale gravitează spre paritate și completare reciprocă, în mare parte datorită structurii modeste a arhitectonicii. În același timp, forma mică de operă impune performarea artei de a cânta *solo*, care capătă o nouă semnificație artistică, devine mai complexă și mai diversă în ceea ce privește combinația dintre vorbire, voce și scenă.

- Interesul predominant pentru personaje feminine își pune amprenta asupra dramaturgiei muzicale vocale, care e plină de pasiune, revărsări vocale impetuoase, deseori, în registrul superior, sensibilitate. Partidele feminine solicită nu doar calități vocale și tehnici de interpretare, ce ar contribui la tratarea plenară a liniei vocale, dar și expresii sonore firești legate de vorbire.

- Personajele feminine sunt personalități puternice, în pofida sensibilității și firii aparent fragile. Pe parcursul desfășurării subiectului, acestea își dezvăluie bogăția spirituală, profunzimea trăirilor emoționale, dar fără exagerare, în limitele firești ale realității evenimentelor ce se produc. Mimi, Manon Lescaut, Cio-Cio-San, Floria Tosca, sclava Liu, Nedda, Maddalena, Santuzza sunt chipuri feminine, care însumează modele atemporale ce au existat, există și vor exista în toate timpurile.

- Particularitățile operei veriste deschide perspectiva unei reinterpretări și proiectări existențiale raportate la diferite perioade de timp și contexte sociale.

Capitolul 2. *Abordarea partidelor feminine centrale din operele veriste în scena teatrului liric contemporan* conține trei subcapitole. În primul subcapitol 2.1. *Vocaliste consacrate în rolurile feminine centrale din operele veriste* sunt identificate modalitățile de interpretare a personajelor feminine centrale din operele veriste de către diferite cântărețe, ceea ce va fi aplicat la crearea scenică a unei noi versiuni, moderne, a imaginii Santuzzei, eroina centrală din opera *Cavalleria*

rusticana de Pietro Mascagni. Au fost abordate vocaliste consacrate de operă atât de talie internațională din afara Republicii Moldova, cât și soliste ce s-au remarcat pe scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* din Chișinău. În subcapitolul 2.2. *Prezentarea scenică și interpretativă contemporană a partidelor feminine centrale în operele veriste: modele regizorale ale operei Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni* sunt analizate montări contemporane ale spectacolului de operă verist, ce diferă, într-o măsură mai mare sau mai mică, de conceptul inițial. Ne-am referit, în special, la *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, evidențiind tratarea modernă a spectacolului liric ca pe un edificiu complex, în care muzica, teatru, interpretarea vocală, actoria, scenografia, regia și alte componente constitutive, dictate de tehnologiile contemporane etc., conlucrează la crearea unei producții integrale.

În ultimul subcapitol 2.3. *Tratarea interpretativă contemporană a partidei feminine centrale în opera Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni în baza spectacolului montat la Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu pe 03 aprilie 2022 cu Tatiana Busuioc în rolul Santuzzei* este realizată o sinteză analitică a elementelor abordării moderne a subiectului, jocului actoricesc, regiei, scenografiei și interpretării vocale în contextul dramaturgiei muzicale și al limbajului muzical. Sunt punctate eșalonat, în procesul derulării evenimentelor și a discursului muzical, etape ale tratării interpretative proprii a partidei eroinei centrale Santuzza și imaginii muzicale a acesteia de către autoare tezei Tatiana Busuioc.

În concluzie, constatăm următoarele:

- Operele veriste reprezintă o nouă etapă în estetica genului, reflectată și în cerințele pentru cântăreții de operă. Ele trasează specificul unei noi gândiri artistice, determinate de procesele socio-culturale și schimbările fundamentale ale conceptului de artă spre sfârșitul secolului al XIX-lea. Toate acestea își lasă amprenta asupra stilului vocal, care capătă o nouă semnificație în raport cu actoria și acțiunea scenă.
- Chiar dacă perioada veristă din istoria muzicii acoperă un interval de timp scurt, totuși a dat lumii opere cu subiecte profunde, personaje feminine cu caractere puternice și partide vocale complicate pentru interpretare. Acest fapt solicită voci deosebite, numite falcon, care pot interpreta partide de soprano și mezzo soprano.
- Prin rolurile veriste, cântărețe de mare calibru s-au lansat în lumea operei – Elena Obraztsova, Maria Bieșu, Ana Netrebko, Angela Gheorghiu, Maria Guleghina, Elinei Garanča, Liudmyla Monastyrskya, Ekaterina Semenchuk ș.a. Experiența lor în crearea imaginii feminine din operele veriste oferă modele de inspirație pentru constituirea unui arsenal complex de elemente specifice ce au servit la crearea personajului feminin integru, din perspectiva conceptului modern de spectacol liric, pe care ni l-am propus în această teză.

- Pe scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* din Chișinău au fost montate cele mai reprezentative opere ale verismului italian, precum *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, *Pagliacci* de Ruggero Leoncavallo, *La Bohème*, *Tosca*, *Madame Butterfly* de Giacomo Puccini, *Adrienne Lecouvreur* de Francesco Cilea ș.a, iar în rolurile feminine centrale s-au produs vocaliste consacrate autohtone – Maria Bieșu, Tamara Ciornaia, Valentina Calestru, Liliana Lavric, Tatiana Busuioc, Anastasia Buruiană, Oxana Cobzev, Rodica Picireanu, Angela Pihut, Anastasia Cușnir ș.a., și interprete de talie internațională – Elena Obraztsova, Rusia (Santuzza), Maria Nistor Slătinaru, România (Santuzza), Veronica Tello, Spania (Mimi), Nicoletta Mayer, România (Mimi), Olga Busuioc, Germania (Mimi), Olga Perrier, Franța (Cio-Cio-San, 2010), Tatiana Anisimova, Ucraina (Cio-Cio-San, 2012), Ina Loss, SUA (Cio-Cio-San, 2017) ș.a., care prin chipurile create au oferit modele pentru studierea nu numai a tehnicilor vocale aplicate la „construirea” personajului, dar și a mijloacelor scenice, actoricești.

- Se știe că estetica fiecărei epoci istorico-muzicale a impus anumite cerințe în ceea ce privește cultivarea vocii și expresivitatea vocală, iar, precum susține interpreta și cercetătoarea A. Rusu, „în epoca contemporană vocea umană este mult mai solicitată. Se cântă mult pe nuanța de forte, ceea ce determină necesitatea unei bune susțineri a sunetului pe respirație. Acest lucru trebuie realizat nu doar cu ajutorul respirației ci și a întregului corp. Tonul vocal trebuie adus în față, în „mască”, iar acest lucru depinde de modul de a proiecta sunetul în toți rezonatorii feței și ai capului: în cavitatea bucală și nazală, sinusuri, orbite și cutia craniană. Fiecare cântăreț în parte trebuie să caute el însuși modul de focalizare a tonului, folosind diferite exerciții, până constată că tonul „stă în față”, fără o nazalizare exagerată, fiind în armonie cu corpul și cu deschiderea largă a spațiului din spatele limbii. O caracteristică inovatoare în interpretarea muzicii primei jumătăți a secolului XX a constituit-o și executarea frazelor finale. În locul decrescendo-ului sau filării tonului, obișnuită pentru interpreții secolului XIX, se recurge la o creștere emfatică a intensității, cu folosirea din ce în ce mai puțin a vibrato-ului” [55, p.12]. Toate acestea se regăsesc în noile abordări interpretative ale partidelor feminine din operele veriste.

- *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni este primul exemplu de operă veristă, care prin particularitățile vocabularului operistic și al dramaturgiei, reflectă integral caracteristicile verismului muzical. Ea a avut un impact semnificativ asupra experimentelor ulterioare în domeniul operei.

- Pe lângă concentrarea de acțiune muzicală și scenică, construită pe baza scenelor, P. Mascagni introduce în *Cavalleria rusticana* un nou tip de canto *solo*, care se caracterizează prin anumite rigori: legătura cu sursa folclorică, „estetica strigătului” și *arioso* dominant de tip recitativ expresiv.

- Partida feminină centrală (Santuzza), alături de o voce cultivată și stăpânirea tehnicilor de interpretare, necesită o abilitate în manipularea și folosirea limbajului sonor legat de vorbire, precum strigătul, șoapta ș.a. Interpretarea impune o nouă estetică bazată pe un discurs mai agresiv. Se abordează o textură vocală dificilă, solicitând deseori tratări neconvenționale: sunete sufocate, strigate, sunet *declamato*, *parlato*.

- Crearea rolului feminin central axat bidimensional pe expresivitatea tehnicii și virtuozității vocale, în verism, i se adaugă segmentul tridimensional al dinamicii extrem de bogate și diverse. Această particularitate a partidei vocale conturează perspectiva unei anumite libertăți în exploatarea altor limbaje ale expresivității scenice – jocul actoricesc.

- Opera veristă *Cavalleria rusticana* este deschisă reinterpretărilor prin prisma conceptelor moderne de spectacol liric. Evenimentele se pot produce în orice timp și epocă. Subiectul permite nu numai schimbarea contextului temporal, dar și o „recroire”, în limitele conținutului, a personajelor, completarea imaginii lor cu noi trăsături, ce reies din conjunctura socială, care la rândul lor, își pune amprenta asupra expresivității vocale, modelării tehnicilor de execuție vocală. Modelele regizorale contemporane ale operei *Cavalleria rusticana*, realizate de maestrul Barrie Kosky, Annilese Miskimmon, Ștefan Neagrău, David Mc. Vicars, Arnaud Bernard, Filipp Stölzl, Mihail Pandjavidze ș.a., dar și ale altor producții moderne de operă analizate, oferă idei, teren și spațiu pentru o nouă viziune a spectacolului *Cavalleria rusticana* și a tratării personajului feminin central Santuzza.

- Noutatea spectacolului *Cavalleria rusticana*, montat pe 03 aprilie, 2022, pe scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* cu autoarea tezei în rolul principal – Santuzza, se manifestă la diferite nivele ale edificiului: regie, scenografie, subiect – altă dimensiune temporală, imaginea personajelor, interpretare vocală și scenică, dramaturgie. Sunt vehiculate creativ un sir de limbaje, precum cel vizual (proiectare ecran), floral, vestimentar, scenografic, simbolic (crucea, paharul cu vin, spart – speranțe ruinate ș.a.), actoricesc și muzical. Se produce un caleidoscop de culori, sentimente, acțiuni și evenimente, transmise prin limbajul operistic în proiecție contemporană, creând în final *puzzle*-ul unui spectacol integru, captivant, modern, incitant pentru un public eterogen. Acesta se încadrează în categoria a doua din clasificarea noastră (vezi subcapitolul 2.2); ne referim la revigorarea spectacolului prin schimbarea scenografiei, costumației, adaptarea conținutului la alt spațiul temporal, contemporan, dar cu păstrarea dramaturgiei muzicale și a personajelor din subiectul operei.

- Personajul feminin central – Santuzza, creat de autoarea tezei, este trecut prin prisma modului de gândire, comportament și acțiune a unei eroine moderne, care trăiește și acționează în alte condiții sociale, culturale, etico-morale. Această sinteză determină amplificarea unor trăsături

de caracter precum verticalitatea, dorința de a-și apăra iubirea, dar și de a se răzbuna; moderarea unor reacții la evenimentele ce se produc, atât prin interpretarea actricească, cât și cea vocală; de asemenea, prezența Santuzzei, chiar de la începutul acțiunii în scenă și integrarea majoră în grupul sătenilor ce se perinde în scenă, completarea imaginii ei cu diferite simboluri, – aluzii la prezent și trecut.

- Partida vocală a Santuzzei contribuie plenar la formarea unei imagini muzicale unitare, coagulate a eroinei. Ea este integrată dramaturgiei muzicale și dezvoltării continue, eșalonate a discursului muzical. Urmând rigorile tehnicii vocale, stabilite în timp, linia vocală a Santuzzei este totodată în legătură nemijlocită cu noua imagine a eroinei, respectiv în anumite momente, în funcție de acțiunile ei, este dozată, sau chiar redusă, comparativ cu interpretările tradiționale, intensitatea sonoră, cum ar fi rugăciunea (nr.4) sau chiar duetul Santuzza-Turiddu (nr.6), totodată, sunt exploatate plenar aspecte ale vocalității specifice verismului – declamația și alte elemente intonaționale legate de expresia verbală.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifico-practică rezolvată constă în crearea unei imagini noi, inclusiv prin exploatarea posibilităților partidei vocale, a personajului feminin central Santuzza din opera veristă *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni în cadrul spectacolului liric abordat prin prisma tendințelor moderne și pus în scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* din Chișinău pe 03 aprilie 2022. În acest scop, au fost identificate și analizate spectacole de operă contemporană, în special veristă, modalitățile de tratare a eroinelor centrale și a partidelor vocale de către diferite vocaliste consacrate.

Transformările ce se produc în sfera teatrului liric în contemporaneitate sunt determinate de evoluția societății însăși, formarea unui public nou conectat la tehnologiile moderne. Influența mass-mediei, limitarea comunicării verbale, robotizarea acțiunilor umane au dus la crearea unui nou consumator de artă. În rezultat, producătorii de artă conștientizează necesitatea experimentării și sondării intereselor și reacțiilor noului public.

Estetica verismului consonează cu aceste transformări. Curentul verist a determinat schimbări fundamentale în domeniul teatrului liric la confluența secolelor XIX – XX și a declanșat procesele artistice ce au influențat ulterior conceptul general al spectacolului liric. Opera părăsește treptat cadrul tradițional cu vocalitatea în prim plan, accentuând teatralitatea, jocul actoricesc, spectacularul.

Alegerea unei lucrări veriste pentru implementarea practică a cercetării teoretice a fost dictată de caracteristicile fundamentale ale curentului muzical verist: subiectul realist, oameni simpli, cadru emoțional de zi cu zi, pasiuni și trăiri puternice, relații și valori apropiate de modelele din viață, caleidoscopul evenimentelor asemenea cadrelor de film, numărul de personaje redus și integrarea acestora în personaje de caracter, plasarea eroinelor în centrul evenimentelor, orientarea spre concentrarea acțiunii în spațiul restrâns al relațiilor umane. În consecință, opera veristă se pretează a fi atemporală, oferind cadrul de tratare a subiectului în diferite perioade existențiale ale umanității, adaptării acestuia la viața societății contemporane.

Pentru producerea de fiecare dată a unui rol viu, autentic verist, este importantă reevaluarea permanentă a prestației scenice, urmărirea, studierea, analiza evoluțiilor diferitor vocaliste, modalităților de creare a imaginii scenice, accentelor pe care le cumulează în desfășurarea dramaturgiei muzicale și a celei scenice fiecare dintre ele. Stăpânirea, în egală măsură, a interpretării vocale și a celei actoricești este una din condițiile contemporane în realizarea integră a unui personaj, iar pentru opera veristă teatralitatea este unul din elementele definitorii. Cântăreața contemporană de operă se egalează treptat cu actrița. Ea își va modela prezența scenică, adaptându-

se la cerințele determinate de subiect, va coordona acțiunile cu rolul partenerilor, având în obiectiv, evident și complexitatea partidei vocale.

Produsul operistic, realizat pe scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu*, este o noutate absolută pentru cultura muzicală națională. El se încadrează modelului ce conceptualizează revigorarea spectacolului liric prin revizuirea scenografiei, costumației, adaptarea conținutului la alt spațiu temporal, dar cu păstrarea dramaturgiei muzicale și actanților din subiectul operei. Tradiția și inovația se împletesc în cadrul spectacolului la diferite nivele – interpretare, regie, scenografie, mișcare scenică, joc actoricesc ș.a.

Personajul feminin central – Santuzza, este creat de autoarea tezei, trecându-l prin prisma personalității unei eroine contemporane, care are alte valori sociale și culturale, amplificându-se trăsături de caracter neexplorate anterior, precum verticalitatea, demnitatea, dar și dorința de a-și apăra iubirea cu orice preț. Totodată, se creează un echilibru în exprimarea emoțiilor pe extremități: furie și moderare a unor reacții la evenimentele ce se produc, atât prin interpretarea actoricească, cât și cea vocală. O astfel de abordare a integrității cromaticii emoționale a fost posibilă datorită transformărilor de concept regizoral și scenografic, precum prezența Santuzzei chiar de la începutul acțiunii în scenă ca parte componentă a unei comunități, implicarea copiilor, modificările de caracter și imagine ale eroilor cu care interacționează ș.a. Interpreta, în actul de creație a personajului feminin central, se identifică cu acesta, apelează la individualitatea sa, la experiențele de viață, la imaginația și creativitatea sa până în cele mai mici detalii.

Particularitățile interpretării partidei vocale feminine în operele veriste din perspectiva spectacolului modern presupunere un spectru larg de culori și nuanțe, determinate de jocul pasiunilor și al emoțiilor, utilizând maniera intonațională cât mai apropiată de vorbire, declamație, exprimarea vocală a suferinței, frustrării, furiei, geloziei, senzualității și accentelor erotice. Execuția se axează pe efectele vocale și timbralitatea vocii vorbite, pe rostirea și fonetica cuvântului, pe intonația afectivă a emoțiilor firești. În rezultat, este creată o vocalitate extravertită în consonanță cu cerințele teatrului liric contemporan.

Recomandări

1. Continuarea cercetărilor în domeniul fenomenelor ce se produc astăzi în cadrul teatrului liric în raport cu lucrări operistice, ce aparțin și altor curente și stiluri muzicale;
2. Urmărirea, documentarea și sistematizarea opiniilor interpreților vocaliști, a instrumentiștilor din orchestră, regizorilor, scenografilor și altor subiecți implicați în realizarea spectacolului de operă în contemporaneitate;
3. Sondarea considerentelor publicului, pentru a realiza o conexiune consonantică cu acesta, a-l cointeresa și a-l implica în procesul de creare a spectacolului de operă contemporan;

4. Demonstrarea practică a noilor tendințe ale operei contemporane și interpretării partidelor vocale la diferite nivele de abordare a domeniului artistic: învățământ muzical, interpretare scenică, mass-media, concursuri și festivaluri;
5. Organizarea master-class-uri și workshop-uri cu scopul diseminării și transmiterii experienței practice, contribuind la formarea cântăreților de operă.
6. Colaborarea, în continuare, cu Teatrul Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* din Chișinău în vederea implementării de noi viziuni regizorale și interpretative ale altor spectacole de operă cu implicarea cântăreților din republică și din afară;
7. Crearea unei platforme educaționale a noului/noii vocalist/e de operă – a cântărețului/ei-actor/actriță, care va fi capabil/lă să reacționeze firesc, dar creativ, în orice situație, să exprime orice emoție prin vocalitatea proiectată în partida vocală, va înțelege complexitatea activității sale, care nu se limitează la interpretare vocală, ci în egală măsură, se referă și la abilitățile unui actor de teatru dramatic. El/ea este nu doar un interpret/ă, dar și un adevărat autor/autoare de rol operistic.
8. Promovarea la orele de specialitate (Canto academic) noi abordări interpretative ale partidelor din diferite opere, apelând la demonstrarea practică și la sursele electronice (You tube) pentru analiză comparată și crearea unei viziuni proprii.
9. Elaborarea unui suport metodico-didactic în vederea sistematizării și argumentării cu aplicare practică a noilor tendințe ce se derulează în cadrul teatrului de operă contemporan.

Bibliografie selectivă

1. Buga A., Sârbu C. M. 4 secole de teatru muzical. București: Editura DU Style, 1999. 558 p.
2. Burlui A. Concepte interpretative în muzica vocală a secolului XX. Iași: Editura Junimea, 2006. 274 p.
3. Calos S. Arta vocală și evoluția spirituală. București: Antet XX Press, 1994. 117 p.
4. Chelaru C. Cui i-e frică de Istoria muzicii?! vol. I. București: Editura Muzicală, 2020, 235p.
5. Gurban C. Giacomo Puccini – La Boheme. Mimi-prototip al eroinei tragice veriste. Cluj Napoca: Mediamusica, 2015. 103 p.
6. Herman V. Aspecte și perspective ale înnoirii limbajului muzical. In: Lucrări de muzicologie vol.2, Cluj-Napoca, 1966. pp. 133-143.
7. Limbajul muzical verist. Disponibil <https://sites.google.com/view/carmen-chelaru/curs-17-verismul/limbajul-muzical-verist> (accesat pe 4.12. 2018)
8. Mija A. Estetica artei actorului. București: Editura Tritonic, 2002. 99 p.
9. Negrea N. Cartea spectatorului de operă. București 1958: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R. 442 p.
10. Pascu A. Opera Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni și verismul muzical. Disponibil https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-201-208.pdf (accesat 20.01.2023)
11. Piso I. Criza Operei? Studiu de hermeneutică muzicală. București: Editura Eikon, 2015, 402 p.
12. Podoleanu L. Verdi și Puccini sau teatrul muzical italian și drumul său de la tradiție la modernitate. In: Revista Muzica, Nr.1, București: Editura muzicală, 2012 pp. 123 – 141.
13. Pop Cl. Ghid de interpretare și ornamentare vocală. Baroc italian. București: Editura muzicală, 2009, 335 p.
14. Pop. S.- D. Teatrul muzical. Reflexii structurale și stilistice. București: Editura Muzicală, 2000. 208 p.
15. Popovici D. Introducere în opera contemporană. Timișoara: Editura Facla, 1974. 183 p.
16. Roșca M.-S. Teze și antiteze în teatrul de operă contemporan. Disponibil <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A29006/pdf> (accesat 15.06.2020).
17. Rusu A. Culoare și expresivitate în genul de operă și lied a secolului XX. Cluj-Napoca: Media Musica, 2006. 110 p.
18. Rusu A. Tehnica și virtuozitatea solistică. Condiții necesare interpretării vocale. Cluj-Napoca: Media Musica, 2006. 122 p.
19. Sandu C. Stilemele verismului în evoluția operei moderne. Cluj-Napoca: Media Muzica, 2018. 228 p.

20. Sbîrcea G. Giacomo Puccini. Bucureşti: Editura Muzicală a Uniunii compozitorilor din R.P.R., 1959. 175 p.
21. Schönberg H. C. Vieţile marilor compozitori. Bucureşti: Lider, 1997. 608 p.
22. Vasiliu L. Articularea şi dramaturgia formei muzicale în epoca modernă. Iaşi: Artes, 2002. 256 p.
23. Verismul Italian. În: Paşcu G., Botocan M. Carte de istorie a muzicii. Iaşi: Vasoliana_`98, 2012, p. 469-473.
24. Verismo. Italian opera Disponibil: <https://www.britannica.com/art/verismo-Italian-opera> (accesat 10.11.2018)
25. Voinea S. Incursiune în istoria artei cântului şi a esteticii vocale (Canto - istorie, tehnică, expresie). Privire asupra metodelor de artă a cântului. Bucureşti: Pro Transilvania, 2002. 209 p.
26. Zamfirescu Fl. Actorie sau magie. Bucureşti: Editura Privirea, 2003. 187 p.

În limba rusă:

27. Акулов Е. Оперная музыка и сценическое действие. Москва: Кабинетный учёный, 2016. 455 с.
28. Астрова Л.И. О произношении в пении. В: Профессиональная подготовка студента-вокалиста: Сборник трудов ГМПИ им. Гнесиных, 1990, Вып. 115, с. 138 -153.
29. Колоди О. Оперный веризм и Пуччини. Disponibil: https://vk.com/topic-23013747_23928870 (accesat 23.01.2023).
30. Левашева О. Пуччини и его современники. Москва: Советский композитор, 1980. 144 с.
31. Нестьев И. Джакомо Пуччини. Очерк жизни и творчества. Москва: Музгиз, 1963. 168 с.
32. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Санкт-Петербург, 1999, 484 с.
33. Ярустовский Б. Очерки по драматургии оперы XX века. Кн. 1. Москва: Музыка, 1971. 356 с

COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI DE DOCTORAT

Studentă-doctorandă Busuioc Tatiana

Tema: PARTICULARITĂȚILE INTERPRETĂRII PARTIDELOR FEMININE ÎN OPERELE
VERISTE DIN PERSPECTIVA TEATRULUI LIRIC CONTEMPORAN

13 iunie, 2018, recital

P.Mascagni

1. Serenata
2. Ave Maria
3. Allora ed ora

R.Leoncovallo

1. Mattinata
2. Serenata franceză

F.Cilea

Aria Principessa di Bouillon din opera *Adrienne Lecouvreur*

G.Puccini

Duetul Cio-Cio-San – Suzzuki din opera *Madama Butterfly*

G.Bizet

Duetul Carmen-Hose (actul IV) din opera *Carmen*

12 martie, 2019, recital

F.Cilea

1. Serenata
2. Aria mamei Maia *Esser madre e un infernă* din opera *L'Arleziana*

U. Giordano

1. Aria Madelon din opera *Andrea Chenier*

G.Puccini

1. Aria Lauretei *O mio babbino caro* din opera *Gianni Schicchi*

G.Bizet

1. Serenata spaniolă *Ouvre ton coeur* din oda-simfonie *Vasco da Gama*
2. Seguidilla din opera *Carmen*
3. Duetul Carmen-Hose (actul II) din opera *Carmen*

3 aprilie 2022,

Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu
premiera operei *Cavalleria Rusticana* de P. Mascagni

Rolul Santuzzei

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

Particularitățile interpretării partidelor feminine centrale în operele veriste din perspectiva teatrului liric contemporan

autor Busuioc Tatiana

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Școala doctorală *Studiul artelor și culturologie*

2. Articole în reviste științifice

2.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil

1. BUSUIOC T. BADRAJAN S. Particularitățile interpretării rolului Santuzzei din opera Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni în contextul teatrului liric contemporan. În: Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă, nr.3 (58), Chișinău: 2020. pp. 161-165. categoria B. ISSN 1857-0461, E-ISSN 2587 – 3687
http://akademos.asm.md/files/Akademos%203_2020_p161-165.pdf
2. BUSUIOC T. BADRAJAN S. Reflecții asupra tratării muzical-scenice a chipului Liubașei în opera Mireasa țarului de N. Rimski-Korsakov. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.2 (29), Chișinău: Notograf Prim, 2017. pp. 48-52. categoria C. ISSN 2345-1408 <https://revista.amtap.md/2017/06/26/reflectii-asupra-tratarii-muzical-scenice-a-chipului-liubasei-in-opera-mireasa-tarului-de-n-rimski-korsakov/>
3. BUSUIOC T. Personajele feminine din operele lui G. Puccini – întruchipare a verismului italian. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.1 (36), Chișinău: Notograf Prim, 2020. pp.76-80. categoria B. ISSN 2345-1408
https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/159826082415.busuioc.personajele.pdf
4. BUSUIOC T. Teatrul de operă contemporan: între tradiție și inovație. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.2 (43), Chișinău: Notograf Prim, 2022, pp.43-46. Categoria B. ISSN 2345-1408
https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/1680104093RevistaAMTAPnr.22022.pdf

2.4. Articole în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova

Conferințe Internaționale desfășurate în Republica Moldova:

5. BUSUIOC T. Personajul Santuzzei din Cavalleria rusticana de Pietro Mascagni, în viziunea interpretativă a Mariei Bieșu. Materialele Conferinței Științifice Internaționale din cadrul proiectului *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creația componistică) actualizare, sistematizare, digitalizare*. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.1 (34), Chișinău: Valinex, 2019. pp.124-129. ISSN 2345-1408

https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/157771290719.busuioc.pdf

6. BUSUIOC T. Vocaliste consacrate de talie internațională în rolurile feminine centrale din operele veriste. Materialele Conferinței Științifice Internaționale din cadrul proiectului *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creația componistică) actualizare, sistematizare, digitalizare*. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.2 (37), Chișinău: Valinex, 2020. pp.173-177. ISSN 2345-1408.

[https://revista.amtap.md/wp-](https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/160882368726.busuioc.vocalisteconsacrate.pdf)

[content/files_mf/160882368726.busuioc.vocalisteconsacrate.pdf](https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/160882368726.busuioc.vocalisteconsacrate.pdf)

7. BUSUIOC T. Personaje feminine centrale din operele veriste în repertoriul teatrului național de operă și balet Maria Bieșu din Chișinău. Materialele Conferinței Științifice Internaționale din cadrul proiectului *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creația componistică) actualizare, sistematizare, digitalizare*. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, nr.2 (39), Chișinău: 2021. pp. 98-102. ISSN 2345-1408, E-ISSN 2345-1831

[https://revista.amtap.md/wp-](https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/163031563914.Busuioc_Personajefeminine.pdf)

[content/files_mf/163031563914.Busuioc_Personajefeminine.pdf](https://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/163031563914.Busuioc_Personajefeminine.pdf)

3. Materiale/teze prezentate la foruri științifice:

3.3. Conferințe internaționale desfășurate în Republica Moldova:

8. BUSUIOC T., BADRAJAN S. Tratarea interpretativă contemporană a partidei feminine centrale din opera *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni în spectacolul montat la Teatrul de Operă și Balet Maria Bieșu pe 03 aprilie 2022. In: *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare*. Conferința Științifică Internațională, Ediția a XV-a, 30-31 mai 2023, Institutul Patrimoniul Cultural.
9. BUSUIOC T., BADRAJAN S. Teatrul de Operă contemporan: între tradiție și inovație. In: *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova*, Conferință Științifică Internațională, Chișinău, 22 februarie 2022, tezele comunicărilor, pp.72-74.

[https://amtap.md/assets/pdf/Tezele%20Conferin%C8%9Bei%20%C8%98tiin%C8%9Bifice%20Interna%C8%9Bionale%20Valorificarea%20%C8%99i%20conservarea%20prin%20digitizare%20\(22.02.2022\).pdf](https://amtap.md/assets/pdf/Tezele%20Conferin%C8%9Bei%20%C8%98tiin%C8%9Bifice%20Interna%C8%9Bionale%20Valorificarea%20%C8%99i%20conservarea%20prin%20digitizare%20(22.02.2022).pdf)

10. BUSUIOC T. Personaje feminine centrale în operele veriste din repertoriul Teatrului Național de Operă și Balet Maria Bieșu din Chișinău. In: *Patrimoniul Muzical în contemporaneitate (folclor și creația componistică) Simpozion Științific cu participare internațională*. Centenar Gleb Ciaicovschi-Mereșanu (1919-2019), AMTAP, rezumatele comunicărilor, 17 mai, 2019, Chișinău, 2019. pp.48-49.

3.4. Conferințe Naționale:

11. BUSUIOC T. Rolul Santuzzei din opera Cavalleria rusticana Pietro Mascagni prin prisma cântărețului de operă contemporan. În: Conferința Națională a doctoranzilor și conducătorilor de doctorat, Cultura și Artă: cercetare, valorificare, promovare, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, 10 decembrie, 2021, Chișinău, rezumatele comunicărilor, pp 13-14

<https://amtap.md/assets/pdf/Cultura%20%C8%99i%20arta%20conf%20doctoranzilor.pdf>

ADNOTARE

Busuioc Tatiana *Particularitățile interpretării partidelor feminine centrale în operele veriste din perspectiva teatrului liric contemporan*, teză de doctor în arte, specialitatea 653.01 – Muzicologie, doctorat profesional, Chișinău, 2023.

Structura tezei include următoarele componente: introducere, două capitole, concluzii și recomandări, 89 de pagini de text analitic, bibliografia din 93 de surse, 16 exemple muzicale. Rezultatele cercetării sunt reflectate în 11 publicații științifice, două recitaluri și un spectacol de operă.

Cuvinte-cheie: operă veristă, teatru liric contemporan, eroină centrală, partidă vocală, joc actoricesc, interpretare vocală, *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, Santuzza.

Domeniul de studiu: artă muzicală, interpretare vocală.

Scopul și obiectivele cercetării. Scopul cercetării rezidă în identificarea mecanismelor și tehnicilor interpretative moderne în teatrul liric, a diferitor modele de realizare a chipurilor feminine centrale în operele veriste și crearea unui personaj feminin central, integrat și dinamic, într-un spectacol contemporan de operă – *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni. **Obiective:** delimitarea trăsăturilor caracteristice operei veriste prin prisma elementului vocal; studierea personajelor feminine în contextul ideatic și muzical al operelor veriste; evidențierea vocalistelor consacrate în rolurile feminine centrale din operele veriste și sublinierea particularităților interpretative specifice; determinarea unor modele regizorale contemporane ale operei *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni; analiza tratării interpretative a partidei feminine centrale din opera *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni montată la Teatrul Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* pe 03 aprilie 2022 cu Tatiana Busuioc (autoarea tezei) în rolul Santuzzei.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic constă în prezentarea scenică a unui nou model de spectacol de operă prin prisma contemporaneității. Spectacolul *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni pus în scena Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* cu autoarea tezei – Tatiana Busuioc, în rolul feminin principal Santuzza, a îmbinat armonios viziuni moderne de scenografie, mișcare scenică, joc actoricesc, costume, dramaturgie, interpretare vocală, valorificând astfel rezultatele cercetării teoretice. Acest spectacol a fost o premieră absolută pentru arta muzicală din Republica Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în sistematizarea fenomenelor ce se produc în teatrul liric în contemporaneitate și demonstrarea posibilităților oferite de opera veristă pentru realizarea unor noi abordări interpretative ale partidelor feminine. Componenta teoretică vine să completeze astfel un spațiu nestudiat în muzicologia națională, legat de spectacolul de operă contemporan. Ea se axează pe concepte teoretice fundamentale ale științei muzicale ce vizează istoria și teoria muzicii, arta interpretării vocale și actoricești, tendințele postmoderniste și aspecte legate de repercusiunile mass-mediei și tehnologiilor asupra artelor.

Valoarea aplicativă a temei. Materialele cercetării de tip analitic și practic, ce reflectă o viziune de ansamblu asupra modalităților de tratare a personajului feminin verist prin prisma noilor tendințe ale spectacolului modern de operă, pot fi aplicate la studierea fenomenului în raport cu alte tipuri ale genului de operă. Ele sunt utile și pentru cursurile didactice *Canto academic*, *Istoria artei vocale*, *Măiestria de operă*, *Istoria muzicii universale*.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice au fost prezentate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale din anii 2016-2022, în șapte articole științifice, patru teze, în manifestările organizate în cadrul proiectelor științifice de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate* (2015-2019) și *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* (2021). Rezultatele cercetării teoretice sunt reflectate în componenta practică a tezei, respectiv două recitaluri, un spectacol de operă *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, într-un șir de concerte realizate în Republica Moldova și peste hotarele ei.

ANNOTATION

Busuioc Tatiana *Particularities of the performance of the central female parts in verismo operas from the perspective of contemporary lyric theatre*, doctor of art dissertation, speciality 653.01 - Musicology, professional doctorate, Chisinau, 2023.

The structure of the dissertation includes the following sections: an introduction, two chapters, conclusions and recommendations, 89 pages of analytical text, bibliography from 93 sources, 16 musical examples. The research results are reflected in 11 scientific publications, two recitals and an opera performance.

Keywords: verismo opera, contemporary lyric theatre, central protagonist, vocal performance, acting performance, *Cavalleria Rusticana* by Pietro Mascagni, Santuzza.

Field of study: musical art, vocal performance.

Purpose and objectives of the research. The research purpose is to identify the mechanisms and modern performing techniques in lyric theatre, the different models for creating female profiles in verismo operas and the development of an integral and dynamic central female character in a contemporary verismo opera performance - *Cavalleria Rusticana* by Pietro Mascagni. **Objectives:** identification of the characteristic features of the verismo opera through the perspective of the vocal element; investigation of female characters in the conceptual and musical context of the verismo operas; highlighting the established vocalists in central female roles in verismo operas and the specific performing characteristics; identification of the contemporary directing models of Pietro Mascagni's *Cavalleria Rusticana*; analysing the interpretative approach to the central female part of Pietro Mascagni's *Cavalleria Rusticana* staged at the *Maria Bieșu* National Opera and Ballet Theatre on April 3rd 2022 with Tatiana Busuioc (the author of the thesis) in the role of Santuzza.

The novelty and originality of the artistic concept consist of the stage presentation of a new model of opera performance through the perspective of contemporaneity. The performance of Pietro Mascagni's *Cavalleria Rusticana* staged at the *Maria Bieșu* National Theatre of Opera and Ballet with the author of the dissertation - Tatiana Busuioc, in the leading female role of Santuzza, harmoniously combined modern visions of scenography, stage movement, acting, costumes, dramaturgy, vocal interpretation, enhancing the results of theoretical research. This performance was an absolute premiere for the Republic of Moldova's musical art.

The novelty and scientific originality consist of organizing the phenomena occurring in contemporary lyric theatre and demonstrating the possibilities, the opera verismo offers for new interpretative approaches to female parts. The theoretical element thereby completes an area that has not been studied in national musicology, related to contemporary opera performance. It focuses on fundamental theoretical concepts of musical science covering the history and theory of music, the art of vocal and acting performance, postmodernist trends and aspects of the impact of media and technology on the arts.

The applicative value of the subject. The analytical and practical research materials give an overview of how the verismo female character is portrayed through the lens of new trends in modern operatic performance. These materials can be used to study the phenomenon in relation to other types of opera. They are also useful for the courses *Academic Singing*, *History of Vocal Art*, *Opera Mastery*, and *History of World Music*.

Implementation of the scientific results. The scientific results have been reported at national and international scientific conferences from 2016-2022, in seven scientific articles, four theses, in events organized in the scientific projects of the Academy of Music, Theatre and Fine Arts: *Musical heritage of the Republic of Moldova (folklore and composition) in contemporary times (2015-2019)* and *Valorization and preservation through the digitalization of academic and traditional music collections in the Republic of Moldova (2021)*. The results of the theoretical research are reflected in the practical component of the thesis, two recitals, and a performance of Pietro Mascagni's opera *Cavalleria Rusticana*, in a series of concerts in the Republic of Moldova and abroad.

АННОТАЦИЯ

Бусуйок Татьяна. *Особенности исполнения центральных женских партий в веристских операх с точки зрения современного лирического театра*, докторская диссертация на соискание доктора искусствоведения по специальности 653.01 – Музыкаведение, профессиональная докторантура, Кишинев, 2023.

Структура диссертации включает: введение, две главы, выводы и рекомендации, 89 страниц аналитического текста, библиография из 93 источников, 16 музыкальных примеров. Результаты исследования отражены в 11 научных публикациях, двух сольных концертах и оперном спектакле.

Ключевые слова: веристская опера, современный лирический театр, центральная героиня, вокальная партия, актерское мастерство, вокальное исполнение, *Сельская честь* Пьетро Масканьи, Сантуцца.

Область исследования: музыкальное искусство, вокальное исполнительство.

Цель и задачи исследования. Цель исследования заключается в выявлении современных интерпретационных механизмов и приемов в лирическом театре, различных моделей исполнения центральных женских ролей в веристских операх и создании целостного и динамичного центрального женского образа в современном оперном спектакле – *Сельская честь* Пьетро Масканьи. **Задачи:** разграничение характерных черт веристской оперы через призму вокального элемента; изучение женских образов в идейно-музыкальном контексте веристских опер; выделение признанных вокалисток в центральных женских партиях веристских опер и подчеркивание специфики исполнительских особенностей; определение современных режиссерских моделей оперы *Сельская честь* Пьетро Масканьи; анализ исполнения центральной женской партии в опере *Сельская честь* Пьетро Масканьи, поставленной в Национальном Театре Оперы и Балета *Мария Биешу* 03 апреля 2022 года, с Татьяной Бусуйок (автором диссертации) в роли Сантуццы.

Новизна и оригинальность художественной концепции заключается в сценическом представлении новой модели оперного спектакля через призму современности. Спектакль *Сельская честь* Пьетро Масканьи, поставленный в Национальном Театре Оперы и Балета *Мария Биешу* с автором диссертации в главной женской роли Сантуццы, гармонично соединил современные взгляды на сценографию, сценическое движение, актерское мастерство, костюмы, драматургию, вокальное исполнение, таким образом отразив результаты теоретических исследований. Этот спектакль стал абсолютной премьерой для музыкального искусства Республики Молдова.

Новизна и научная оригинальность заключаются в систематизации явлений, происходящих в современном лирическом театре и демонстрации возможностей веристской оперы для реализации новых исполнительских образов женских партий. Таким образом, теоретическая составляющая замыкает неизученное пространство отечественного музыкаловедения, связанное с современным оперным исполнительством. Она фокусируется на фундаментальных теоретических концепциях музыкальной науки, касающихся истории и теории музыки, искусства вокальной и актерской интерпретации, постмодернистских тенденций и аспектов, связанных с влиянием средств массовой информации и технологий на искусство.

Прикладное значение темы. Аналитические и практические материалы исследования, отражающие общее видение способов трактовки правдоподобного женского образа через призму новых тенденций современного оперного исполнительства, могут быть применены в изучении явления по отношению к другим видам оперного жанра. Материалы диссертации могут быть использованы в качестве дидактической литературы для дисциплин: *Академическое пение, История вокального искусства, Оперное мастерство, История зарубежной музыки*.

Внедрение научных результатов. Научные результаты были представлены на республиканских и международных научных конференциях 2016-2022 гг., в семи научных статьях, четырёх тезисах, в мероприятиях, организованных в рамках научных проектов Академии Музыки, Театра и Изобразительных Искусств: *Музыкальное наследие Республики Молдова (фольклор и композиционное творчество) в современности* (2015-2019 гг.) и *Восстановление и сохранение путем оцифровки академических и фольклорных музыкальных коллекций Республики Молдова* (2021 г.). Результаты теоретического исследования нашли отражение в практической составляющей диссертации, а именно в двух сольных концертах, оперном спектакле *Сельская честь* Пьетро Масканьи, в серии концертов, проведенных в Республике Молдова и за рубежом.

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata, Busuioc Tatiana, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele cu legislația în vigoare.

Numele, prenumele: Busuioc Tatiana

Semnătura: *Busuioc*

BUSUIOC TATIANA

**PARTICULARITĂȚILE INTERPRETĂRII PARTIDELOR FEMININE
CENTRALE ÎN OPERELE VERISTE DIN PERSPECTIVA
TEATRULUI LIRIC CONTEMPORAN**

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Rezumatul tezei de doctor în arte

Aprobat spre tipar: *data*

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tiraj 30 ex.

Coli de tipar.:

Comanda nr.

Denumirea și adresa instituției unde a fost tipărit rezumatul